

RAPORT DE EVALUARE A IMPACTULUI PROIECTULUI

Denumirea proiectului:	Reabilitarea infrastructurii drumului în s. Carahasani – oportunități sporite pentru dezvoltarea economică pentru zona de Sud a Republicii Moldova (Ștefan Vodă)
Codul proiectului:	0867
Data evaluării:	17.09.2020
Regiunea de Dezvoltare:	SUD
Apelul:	2010-2012
Prioritatea SDR:	Reabilitarea infrastructurii fizice
Solicitantul:	Primăria s. Carahasani , Ștefan Vodă
Beneficiari:	5721 locuitori ai comunelor Carahasani și Antonești 350 agenți economici
Bugetul total al proiectului:	13 108 918,07 lei
Suma alocată din FNDR, mii lei:	13 074 598,07 lei
Contribuția Solicitantului, mii lei:	34 320,00 lei
Alte surse, mii lei:	
Buget valorificat, mii lei	13 074 598, 00 lei
Raportor (numele, prenumele, funcția)	Rusu Anastasia, specialistă Secție Monitorizare și Evaluare
Supervizor (numele, prenumele, funcția)	Tomescu Andrei, șef Secție Monitorizare și Evaluare
Criteriile de evaluare	Analiza performanței

1. Relevanța	
În ce măsură obiectivul general și obiectivele specifice ale proiectului contribuie la implementarea politicii de dezvoltare regională/rurală sau alte politici/documente strategice sectoriale relevante (spre exemplu: S N D R, SDR, strategiile de dezvoltare social-economică a localității / raionului, planurile de acțiuni, etc.)?	Obiectivul general: Dezvoltarea social economică a zonei de Sud a Republicii Moldova prin renovarea unui segment important al infrastructurii, drumul spre s. Carahasani. Drumul Acces spre Carahasani este drum local, importanța lui este semnificativă pentru localitățile pe care la traversează deoarece în zonă nu există altă cale de transport terestru ori de altă natură, astfel renovarea acestui drum este unică soluție. Obiectivele specifice urmărite de acțiunea planificată țin de - realizarea lucrărilor fizice de renovare a drumului spre s. Carahasani, - crearea infrastructurii viabile pentru asigurarea accesului la piața agricolă din Carahasani și a transportului rutier la vinăria Carahasani, - asigurarea locuitorilor s. Antonești la drumul național R -30 Chișinău – Ștefan Vodă - includerea vinăriei Carahasani în drumul vinului și în rețeaua turistică națională întru fortificarea potențialului turistic din regiune. Proiectul dat se încadrează în prioritatea 1 „Reabilitarea infrastructurii fizice”, Măsura 1.2 „Reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri existente și a conexiunilor internaționale” la Strategia de dezvoltare regională Sud. Respectiv obiectivul general și obiectivele specifice corespund prevederilor documentelor strategice contribuind în mare parte la implementarea acestora
În ce măsură conținutul proiectului corespunde necesităților specifice ale grupurilor țintă?	Prin modernizarea infrastructurii fizice în aceste localități se va facilita accesul la serviciile sociale, medicale și administrative pentru locuitorii s. Carahasani și Antonești. Acest drum va facilita constant la dezvoltarea mediului economic și antreprenorial ca rezultat al fluidizării sigure și rapide a schimbului de marfă precum a forțelor de muncă și unităților de transport. Construcția drumului a contribuit la obținerea efectelor pozitive asupra securității oamenilor prin micșorarea numărului de accidente și asigurarea unei mobilități eficiente a bunurilor și ridicând nivelul de trai.
Există un cadru logic al programului/proiectului? Care este calitatea acestuia. Intervenția logică este clară ?	Cadrul logic prezentat la cererea de finanțare este completată conform normelor stabilite în Regulamentul pentru apelul I de propuneri de proiecte. Obiectivele specifice sunt indicate conform criteriilor prioritare și vor contribui la atingerea scopului proiectului enunțat de către autorii proiectului
Indicatorii stabiliți la nivel de obiective, rezultate și produse corespund criteriilor SMART?	Indicatorii din cadrul Matricei cadrului logic propuși în cererea de finanțare depusă de către APL corespund criteriilor SMART

În ce măsură riscurile și ipotezele au fost analizate și luate în considerație în procesul de elaborare/planificare a proiectului?	Conform formularului matricei logice, parte componentă a cererii de finanțare a proiectelor din FNDR, aprobată prin decizia CNCDR nr.13/13 din 20.12.2013, riscurile se definesc în rubrică Presupuneri. Astfel riscurile indicate de beneficiar sunt obiective și specifice zonei de implementare a proiectului .
Au fost introduse careva modificări în cadrul proiectului? Dacă da, în ce măsură acestea au dus la îmbunătățirea acestuia?	În cadrul proiectului a fost majorată suma cheltuielilor datorită faptului că costul panoului informativ a fost achitat din resursele FNDR în sumă de 680,0 lei. Unică modificare apărută pe parcursul executării lucrărilor de construcție, a fost extinderea prin acord adițional a termenului de execuție a lucrărilor.
2. Eficienta	
Au fost alocate suficiente resurse în program/proiect pentru a asigura atingerea obiectivelor/ rezultatelor propuse? Au fost acestea utilizate în mod adecvat/optim?	Acest proiect a fost aplicat pentru finanțare din sursele FNDR în anul 2012 în cadrul celui de-al doilea apel de propuneri de proiecte. Prin Hotărârea de Guvern nr. 933 din 18.12.2012, proiectul a fost inclus în Documentul Unic de Program 2013-2015 . Costul total al proiectului constituie 13108,9 mil lei, din care 13074,6 mil lei din F N D R și 34,2 mii lei din partea Aplicantului (costul serviciilor de supraveghere de autor). Ca urmare a efectuării achizițiilor publice, lucrările de construcție au fost efectuate de către SRL Nou-const conform contractului de antrepriză nr.2/L/14 din 04.04.2014 valoarea contractuală 13015349,0 lei cu perioada de realizarea a lucrărilor de 9 luni calendaristice. Ulterior a fost semnat un acord adițional nr.1 cu privire la prelungirea termenului de execuție a lucrărilor. Serviciile de supraveghere tehnică a obiectului au fost efectuate de ÎS SABOS, în baza contractului nr.8/S/14 din 17.04.2014, care au constituit 58569,07 lei . De asemenea, din FNDR a fost achitat panoul informativ al proiectului, în valoare de 680,0 lei. Astfel resursele utilizate pentru implementarea proiectului au fost suficiente ceea ce a dus la atingerea obiectivului necesar. Pe parcursul executării lucrărilor de construcție, nu au fost operate modificări la volumele contractate fapt ce a permis să nu apară majorări de costuri contractate.
A fost respectat planul de implementare? Activitățile au fost implementate la timp?	Planul a fost respectat cu abateri din această cauză a fost nevoie de semnarea unui acord adițional pentru prelungirea termenului de executare.
Care au fost produsele proiectului obținute? Au fost acestea calitative și livrate în timp, precum și conform bugetului alocat?	În urma implementării proiectului au fost realizate următoarele produse: -3,18 km drum local care unește satele Carahasani și Antonești între ele și cu traseul național R30. -5700 persoane informate -5721 persoane cu acces îmbunătățit la drum -650 autoturisme care traversează acest drum

	-2 localități cu acces direct către drumul R-30
3. Eficacitatea (Rezultativitatea)	
Care sunt rezultatele obținute până în prezent în urma implementării proiectului (în conformitate cu indicatorii stabiliți), precum și nivelul de calitate a acestora?	Accesul la drumul național R30 pentru locuitorii s. Carahasani și Antonești a creat condiții decente și accesibilitate la serviciile de asistență medicală urgentă, de prestații sociale de calitate. În urma implementării proiectului a sporit considerabil traficul transportului pe porțiunea dată de drum. Au fost create mai multe rute regulate de transport pasageri către centrul raional și către mun. Chișinău. La momentul evaluării există așa rute zilnice precum: Carahasani-Chișinău - 3 rute, Carahasani-Bender- 2 rute, Carahasani Ștefan Vodă - 2 rute. De asemenea, datorită accesului îmbunătățit la drum au fost înființate noi afaceri în domeniul agriculturii. Agenții economici au posibilitatea să-și realizeze marfa mai rapid și în cantități mai mari către export, prin reducerea timpului și distanța de parcurgere la punctele de interes. Obținând condiții privilegiate și o atractivitate sporită față de concurenții săi din localitățile învecinate cu infrastructura drumului delăsată. Facilitatea de patrulare de către poliție de frontieră este și el un rezultat care influențează direct securitatea societății. Din interviul avut cu primarul s. Carahasani am constatat că acest drum a impulsionat considerabil și mobilitatea forțelor de muncă din regiune, astfel că mai mulți locuitori din comunitate au obținut posibilitatea să-și diversifice ofertele de muncă într-o arie geografică mai largă, datorită timpului redus, regularității rutelor de transport și siguranței în trafic. Dacă să contrapunem aspectul eficacității cu nivelul de atingere a obiectivului general stabilit de aplicant, constatăm că acesta nu a fost atins pe deplin, deoarece e puțin probabilă dezvoltarea social-economică a zonei de Sud a Republicii Moldova prin construcția acestui drum, deoarece acesta are impact cu rezultate vădit pozitive preponderent asupra locuitorilor satelor Carahasani și Antonești și tangențial asupra mediului de afaceri din regiune. Cât privește obiectivul specific ”inclusiunea vinăriei Carahasani - Vin în drumul vinului și în rețeaua turistică națională întru fortificarea potențialului turistic din regiune.” Păi acesta în prezent a devenit practic de ne realizate deoarece S.A. Carahasani –Vin se află la faza finală a procedurii de insolabilitate.
Toate grupurile țintă au acces la / pot utiliza rezultatele / serviciile proiectului?	La momentul actual de rezultatele proiectului beneficiază 3012 locuitori ai s. Carahasani 2709 locuitori ai s. Antonești 50 de producători locali, 250 cumpărători ai pieței agricole. Drumul construit dintre localitățile vizate în cadrul proiectului sunt utilizate atât de către populația și agenții economici locali, cât și din afara celor 2 localități.

În ce măsură sistemul de MBR aplicat a contribuit la un proces de luare de decizii eficient?	În scopul implementării cu succes a proiectului menționat, echipa de implementare s-a ghidat de obiectivele regăsite în cererea de finanțare, de planul de implementare a proiectului, de clauzele și termenii de executare a lucrărilor regăsite în contractele de antrepriză, planul de executare a lucrărilor și în acordul adițional al contractului de antrepriză. Realizarea proiectului a fost posibilă datorită aplicării eficiente a sistemului de management bazat pe rezultate.	
A fost aplicat un mecanism de management al riscurilor? Cât de efectiv a fost aplicat acesta în atenuarea riscurilor?	Conform tabelului din anexa B, parte componentă a matricii cadrului logic din cererea de finanțare, riscurile împreună cu condițiile acestora sunt indicate cu scopul de a le gestiona la momentul oportun cu resurse optime.	
În ce măsură rezultatele obținute au contribuit la atingerea obiectivelor proiectului?	Rezultatele obținute au atins scopul proiectului, astfel a sporit considerabil traficul transportului pe această porțiune de drum, localnicii au obținut accesibilitatea către drumul național R-30 astfel îmbunătățind condițiile de trai și siguranța la trafic în momentul deplasării.	
4. Impactul		
Care este impactul proiectului deja observat și cel potențial? A reușit programul/ proiectul să contribuie eficient la atingerea obiectivului general?	Construcția drumului de 3,18 km are o importanță incontestabilă pentru satul Carahasani și locuitorii acestuia, care au obținut un drum îmbunătățit către traseul național Ștefan Vodă și accesibilitatea către serviciile sociale, medicale în termeni optimi. La lansarea proiectului, așteptările tuturor grupurilor țintă față de rezultatele scontate au fost foarte mari. În prezent constatăm un grad înalt de impact pozitiv. Drumul nou construit facilitează impulsivitatea activităților economice din regiune. Agenții economici care doresc să-și comercializeze marfa la piața agricolă din regiune au obținut o legătură terestră nouă și oportună. Cheltuielile de transport și timpul parcurs au fost reduse. Prin implementarea proiectului a fost atins obiectivul de îmbunătățire a calității infrastructurii de transport, accesibilitatea călătorilor și mărfurilor transportate, creșterea atractivității turistice din zonă și crearea condițiilor optime pentru dezvoltarea social-economică atât în localitățile partenere în cadrul proiectului cât și în RDS.	
Au existat/există factori externi eventuali, care au pus/ar putea pune în pericol atingerea impactului proiectului?	Conform HG a RM nr.1468 din 30.12.2016, drumul public local L-517 R-30 Antonești Carahasani a fost transmis în gestiune către Consiliul Raional Ștefan Vodă. Austeritatea bugetelor locale poate supune riscului deservirea sistematică a acestui drum	
Care sunt efectele directe și indirecte, potențiale și/sau deja manifestate, sub aspect pozitiv sau negativ?	După transmiterea obiectului construit de către ADR Sud beneficiarului proiectului, primăriei s. Carahasani (conform actului de predare-primire nr. 1/15 din 26.08.2015) Conform contractului de antrepriză (pct 10.1.), în perioada a 3 ani de garanție de la recepția finală, executorul lucrărilor de construcție urma să-i asigure calitatea și să înlăture eventuale defecte apărute în acea perioadă, la acest tronson de drum.	

	Au fost instalate indicatoare de circulație pentru interzicerea transportului de tonaj mare care poate afecta calitatea acestuia, prin întreținerea adecvată susținută de mijloace financiare sigure, poate pune în pericol impactul direct al proiectului Unul din efectele globale care s-a manifestat în urma implementării proiectului este crearea posibilităților agenților economici de ași realiza producția agricolă nu doar pe piețele de desfacere locale, naționale dar și internaționale. În cadrul efectuării evaluării proiectului, a fost constatat faptul că la momentul depunerii cererii de finanțare a proiectului acesta conținea două volume a documentației tehnice, în unul din care se conțineau soluții tehnice pentru reconstrucția și drumului din localitatea Antonești cu conectare la traseul național R30. Deci practic exista soluția tehnică pentru construcția unui drum integral: Carahasani-Antonești-conectare la traseul R30. Cu toate că partenerul principal al aplicantului a fost APL Antonești, proiectul s-a limitat doar la porțiunea de drum dintre Carahasani și Antonești, astfel reducând din impactul scontat. La momentul evaluării impactului prin vizitarea obiectului în teren, s-a observat o stare destul de bună atât a drumului cât și a părții carosabile a acestuia.	
6. Durabilitatea		
Există posibilitatea menținerii sau dezvoltării ulterioare ale beneficiilor proiectului după finalizarea lui sau a asistenței externe?	Odată cu semnarea acordului de parteneriat a fost prezentat și planul de asigurarea a durabilității care prevedea acțiunile de întreținere a drumului, de reînnoire a indicatoarelor rutiere, construcția barei de protecție. La momentul efectuării vizitei în teritoriu, s-a constatat că toate acestea au fost executate și la momentul actual acest drum se află în stare bună.	
Există un plan de durabilitate ca parte integrală a designului proiectului? Sunt alocate resursele necesare pentru implementarea lor? Sunt responsabilitățile părților stipulate clar?	În componența cererii de finanțare lipsește planul de durabilitate, însă conform acordului de parteneriat acest plan urma să fie elaborat de către primăria Carahasani la finele executării proiectului.	
Există responsabilități asumate (ownership) din partea beneficiarilor proiectului? Sunt suficiente capacități instituționale și manageriale ca să asigure continuitate și utilizarea eficientă a beneficiilor proiectului?	Conform acordului de parteneriat atât beneficiarul cât și partenerii proiectului își asumă responsabilitate de gestionare eficientă a produsului obținut, însă un acte din care ar rezuma anumite responsabilități, și indicarea capacități instituționale privind gestionarea acestui bun, lipsește.	

Există un cadru de politici adecvat pentru menținerea corespunzătoare a beneficiilor/rezultatelor programului/proiectului?	În conformitate cu Strategia de dezvoltare economică 2014-2021 a lui Ștefan Vodă, transportul constituie unul din pilonii de bază a infrastructurii și motorul dezvoltării economice, menționându-se că de fapt activitatea de antreprenariat și accesul rapid la serviciile publice nu este posibil fără o rețea de drumuri în stare bună. Regasindu-se în axa 2 a Strategiei de dezvoltare economică reparația drumurilor reprezintă un obiectiv prioritar pentru dezvoltarea economică și îmbunătățirea condițiilor de trai locuitorilor raionului Ștefan Vodă.
6. Aspecte transversale	
<u>Respectarea Drepturilor Omului:</u> - În ce măsură proiectul a contribuit la promovarea drepturilor omului? - În ce măsură proiectul a ținut cont de grupurile vulnerabile în procesul de planificare? Care a fost grupul vulnerabil identificat și inclus social? A avut acesta de câștigat sau de pierdut în urma implementării proiectului?	Prin implementarea acestui proiect, observăm contribuția la promovarea următoarelor drepturi ale cetățenilor: în primul rând a fost facilitat dreptul cetățeanului la liberă circulație, deoarece astfel beneficiarii au acces sporit la drumul renovat. Egalității, deoarece astfel se egalează între toți cetățenii în posibilitatea de a accede la drumuri de calitate, inclusiv a grupurilor vulnerabile. Rezultatele proiectului contribuie la îmbunătățirea nivelului de trai a locuitorilor din comunele Carahasani și Antonești, precum și la dezvoltarea social-economică a localităților respective. Beneficiari fiind toți locuitorii inclusiv și cei cu grad sporit de vulnerabilitate.
<u>Respectarea egalității de gen</u> În ce măsură proiectul a ținut cont de aspectele de gen în procesul de planificare și implementare? Câte femei/fete și câți bărbați/băieți au beneficiat de rezultatele, produsele proiectului?	Egalitatea de gen, în mod direct, nu este abordată de proiect. Totodată de rezultatele proiectului vor beneficia atât bărbații, cât și femeile din localitățile din aria de intervenție.
<u>Respectarea necesităților privind protecția mediului:</u> S-a ținut cont de aspectele ecologice la etapa de elaborare, precum și implementare a programului/proiectului? Care a fost influența proiectului asupra stării	La etapa de elaborare a proiectului au fost analizate toate aspectele ecologice, fiind obținute coordonările necesare de la instituțiile responsabile în domeniu. De asemenea, la recepțiile la terminarea lucrărilor și recepțiile finale, în cadrul comisiilor respective participă reprezentanții serviciilor ecologice. Aceștia s-au expus pozitiv referitor la influența proiectului asupra stării mediului, semnând procesele de recepționare

mediului (pozitivă sau negativă) și ce măsuri au fost întreprinse pentru ameliorarea acestora?	
Bună guvernare: Pe parcursul planificării și implementării proiectului a fost asigurat modul participativ și transparența procesului decizional?	În conținutul cererii de finanțare se regăsesc acțiuni de implicare a cetățenilor în procesele de participare la implementare, monitorizare și evaluare. Despre toate etapele procesului de implementare și monitorizare a proiectului cu regularitate au fost publicate pe pagina web a ADR Sud și rețelele sociale pe care ADR Sud are cont propriu.
Concluzii pe fiecare criteriu de evaluare:	Proiectul este relevant, și oportun domeniului de intervenție, contribuind la dezvoltarea social economică a Regiunii Sud. Eficacitatea proiectului este promițătoare cu condiția că se va fi elaborate un plan de asigurare a durabilității și de administrarea adecvată a serviciilor de întreținere a drumului construit. Impactul social-economic pentru localitățile menționate este foarte benefic. Accesul localităților vizate de proiect la drumul național expres M3 și invers au redus cheltuielile suplimentare semnificative pentru accesul la serviciile sociale și administrative, precum și la piețele de desfacere prin utilizarea unui drum scurt, sigur și de calitate. Există premise concrete ca durabilitatea rezultatelor să fie bună, dat fiind preluarea în administrare a porțiunii construite de către ÎS "Administrația de Stat a Drumurilor", care are capacități instituționale și materiale pentru aceasta.
Recomandări cheie (în ordinea gradului de importanță și adresate principalelor părți interesate):	Se recomandă beneficiarului proiectului primăriei s. Carahasani 1. Elaborarea unui plan de durabilitate a acestui drum, cu aprobarea acestuia la Consiliul local. 2. Monitorizarea continuă a stării fizice a drumului, cu atenționarea promptă a autorităților abilitate în administrarea drumurilor să ia măsurile de rigoare sau implicarea din surse proprii la înlăturarea unor consecințe neprevăzute; 3. Identificarea în comun cu APL Antonești a surselor necesare pentru reconstrucția porțiunii de drum Antonești – drumul național R30; 3. Atenționarea proprietarilor terenurilor agricole din imediată apropiere a drumului să întrețină acest drum într-o stare adecvată atunci când utilizează mecanisme sau utilaje de capacitate grea. Se recomandă ADR: 1. Agenția de Dezvoltare Sud să plaseze pe pagina web raportul de evaluare a

impactului proiectului respectiv

Raportori:

Rusu Anastasia,

specialist Secția Monitorizare și Evaluare, ADR Sud

Tomescu Andrei,

sef Secția Monitorizare și Evaluare, ADR Sud

Ina Slănină,

specialist Secția Monitorizare și Evaluare, ADR Sud

Coordonat:

Culeșov Maria,

Director al ADR Sud

Anexa 1

Lista persoanelor intervievate:

Data	Organizația / Localitatea	Numele, Prenumele	Funcția
14.09.2020	ADR Sud. Cimișlia	Cotruta Nicolae	Specialist managementul proiectelor.
17.09.2020	ADR UTA Găgăuzia	Lupascu Eugen	Fost lucrător ADR Sud
23.09.2020	ADR Sud. Cimișlia	Culesov Maria	Director ADR Sud.
01.10.2020	Primăria Carahasani	Ciobanu Oleg	Primar

Anexa 2

Lista documentelor analizate

1. Nota conceptuală.
2. Cererea de finanțare.
3. Rapoartele trimestriale referitor la derularea proiectului.
4. Planul strategic de dezvoltare socio-economică al raionului Cimișlia pentru anii 2013-2020.
5. Strategia de dezvoltare regională Sud.
6. Contractele de antrepriză.

Realizarea indicatorilor de produs și rezultat în cadrul proiectului.

N r	Indicatori planificați conform cererii de finanțare	Rezultatele atinse la finele proiectului	Comentarii privind realizarea/nerealizarea indicatorilor
Indicatori de produs			
1	Localități beneficiare de drum (valoarea inițială - 0)		
	2 localități care vor beneficia de drum	2 localități care beneficiază de drum	Proiectul „Reabilitarea infrastructurii drumului în s. Carahasani - oportunități sporite pentru dezvoltarea economică pentru zona de sud a Republicii Moldova” (Ștefan Vodă) este un proiect ce prevede reabilitarea unui drum aflat la etapa inițială în varianta pietruită (varianta albă). La etapa inițială și finală au fost și sunt 2 localități (s. Carahasani și s. Antonești) care beneficiază direct de drumul reabilitat.
2	Lungimea drumului reabilitat (valoarea inițială - 0 km)		

	3,18 km de drum local reabilitat	3,18 km de drum local reabilitat	Indicatorul a fost atins pe deplin. În termen de 12 luni au fost executate lucrările de reabilitare a segmentului de drum de 3,18 km, asigurând accesul beneficiarilor finali.
3	Persoane informate (valoarea inițială - 50)		
	Indicatori de rezultat		
4	Persoane cu acces îmbunătățit la drum (valoarea inițială - 0)		
5	Automobile pe trafic (valoarea inițială - 0)		
	În zile lucrătoare – 300 unități În week-end și zile de sărbători – 200 unități Noaptea – 150 unități Total – 650 unități.	În zile lucrătoare – 300 unități În week-end și zile de sărbători – 200 unități Noaptea – 150 unități Total – 650 unități	În urma implementării proiectului a sporit considerabil traficul transportului pe porțiunea dată de drum. Au fost redirecționate un șir de rutiere inter-urbane și inter-rurale din localitățile beneficiare de proiect.

Anexa 3 Tabel Foto

